

Akutt utslipp av husdyrgjødsel – forebygging, beredskap og konsekvenser

Webinar Kystverket 6. november 2025

Bjørn Huso, Landbruksdirektoratet

En viktig ressurs som kan bli et miljøproblem

Landbruk 24

- Bondens nettsted

Lekkasje fra gjødselkjeller i Rogaland.

27. desember 2018

NRK

Nyheter Sport Kultur Humor Distrikt Mer

Innlandet

Kontakt oss Mobilvideo Langlesing TV Radio

Lekkasje i gjødselkjeller: Mellom 200.000 og 400.000 liter kumøkk på et jorde

Nå kjemper bonden og brannvesenet mot klokka for å hindre ytterligere forurensning i elva Etna.

Stine Bakkeli

Journalist

Anne Jo Lexander

Journalist

Andreas Steenbuch

Mathismoen

Journalist

Vi rapporterer fra Sør-Aurdal

Publisert 4. juli 2024 kl. 09:52

Oppdatert 5. juli 2024 kl. 09:59

1

Tips oss

Bergens Tidende

Gjødsellekkasje i Fjærland renner ut i sjøen

Private traktorer og gravemaskiner hjelper brannvesenet og politiet med oppryddingen.

Miljøeffekter av husdyrgjødselutslipp i vann

- Overgjødsling og eutrofiering i innsjøer og kystvann
- Algeoppblomstring og oksygenmangel
- Økologiske konsekvenser
- Påvirke vannkvalitet til drikkeformål, bading, friluftsliv

Forskriften regulerer

- Oppsamling og lagring av gjødsel
- Bruk av husdyrgjødsel
- Plan og dokumentasjon
- Tilsyn, klage og straff

Bestemmelser som gjelder bruk

- Gjødsling etter behov (§ 14)
- Krav til spredetidspunkt (§ 15)
- Krav til spredning (§ 16)
- Krav til arealer der gjødsel kan spres (§§ 17, 18 og 19)
- Mengder N og P som kan spres (§§ 19, 20 og 21)

§ 7 Krav til utforming av lager for husdyrgjødsel og andre organiske gjødselvarer

- Første ledd: *Lager for flytende organiske gjødselvarer skal ha tette konstruksjoner i gulv, sidevegger, porter, luker, uttappingsrør, spjeld m.m., slik at det ikke oppstår lekkasjer. Kanaler og renner for å lede gjødsel til lageret skal være tette. Lageret skal ha tilstrekkelig sikring til å ivareta hensyn til helse, arbeidsmiljø og sikkerhet.*

§ 9 Krav til oppsamling av silopressaft og lagring av for på bakken

- *Siloplanlegg for gras og surfôr skal utformes slik at det ikke medfører fare for forurensning. Silopressaft skal samles opp og lagres i overensstemmelse med kravene i § 7.*

- Fjerde ledd: Ved oppføring, utvidelse eller utbedring av gjødsellager som er søknadspliktig etter plan- og bygningsloven, skal det foreligge samsvarserklæring om oppfyllelse av krav etter denne forskriften og etter byggteknisk forskrift gitt i medhold av plan- og bygningsloven.

Landbruksdirektoratet / Eanandoallodirektoráhtta

§ 12 Krav til lagerkapasitet for husdyrgjødsel

- Første ledd: *Det skal disponeres tilstrekkelig lagerkapasitet til at husdyrgjødsel kan lagres frem til spredning eller annen lovlig omsetning. Lagerkapasiteten skal minimum omfatte åtte måneders egen produksjon av husdyrgjødsel med mindre enn 25 prosent tørrstoff.*

§ 6, 8, og 9: Plassering av innretninger ved utendørs husdyrhold, tørr org. gjødsel og fôr på bakken

- «...skal plasseres i tilstrekkelig avstand fra vannforekomster, dreneringssystem mv. til at det **ikke medfører fare** for forurensning. Innretningene skal plasseres slik og håndteres slik at **avrenning begrenses**.» (§ 6)
- «Lagringen skal ikke skje på **flomutsatte områder**, eller så nær vannforekomster at det **medfører fare** for forurensning. Ved plassering skal det legges vekt på topografi, vegetasjon og fremherskende vindretning slik at **avrenning og luktulempen begrenses**.» (§ 8)
- «Fôret skal ikke plasseres på **flomutsatte områder** eller så nær vannforekomster at det **medfører fare** for forurensning. Ved plassering skal det legges vekt på terreng- og grunnforhold slik at **avrenning begrenses**.» (§ 9)

Hva er egnet plassering?

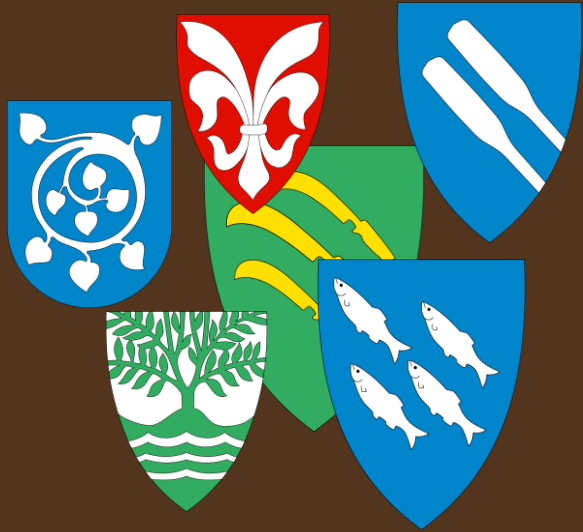
- Generelt:
 - I avstand fra vann og vassdrag
 - Flatt (ikke helling ned mot vann)
 - På steder hvor ikke dreneringssystem vil lede avrenning til vannet
 - Beskytta mot overflatevann som tar nye veier ved f.eks. styrtregn eller ved frost i bakken
- ...men må alltid vurderes i hvert enkelt tilfelle

§ 30. Tilsyn og enkeltvedtak

- Kommunen fører tilsyn og kan fatte nødvendige enkeltvedtak for å oppnå etterlevelse av bestemmelser gitt i eller i medhold av denne forskriften. I tillegg kan Mattilsynet føre tilsyn og fatte nødvendige enkeltvedtak etter § 22 første ledd og andre ledd bokstav a) til d), § 24 og § 25.

- Forskriften er hjemlet i jordlova, forurensningsloven, folkehelseloven og matloven
- Må velge hvilken av disse lovene med tilhørende oppfølgingsbestemmelser man skal bruke
- Forurensningsloven har hjemler for oppfølging. Kommunen som forurensningmyndighet kan:
 - Føre tilsyn
 - Pålegg om opplysninger og undersøkelser
 - Hvis brudd: Påpeke plikt, pålegge tiltak, vedtak om tvangsmulkt, umiddelbar gjennomføring og refusjon av utgifter

Ny forskrift – tettere oppfølging

Veiledning og støttesystemer lages for å gjøre det lettere

- å **følge opp** forskriften for kommunen
- å **følge** kravene for bonden

Takk for meg!

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta